

Ս Ի Ո Ն

ԺԵ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1941

ՅՈՒՆՈՒՍՐ-ՓԵՏՐՈՒՍՐ

ԹԻԻ 1-2

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԹԻՒ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

Երէկ երեկոյ, մեր հրաժեշտ ողջոյնը տուինք 1940 տարին: Այս առաւօտ, 1941 տարուան գալուստը կ'ողջունենք սրագին մաղթանքներով, որ ան ըլլայ բարի գալուստ մը ամէնուս համար:

Մեզմէ անդարձ բաժնուող 1940 տարին սեւ տարի մը եղաւ իսկապէս: Ալէկոծուած է աշխարհը: Յղերու եւ ամպերու մէջ, ծովերու եւ ցամաքներու վրայ մղուած ահաւոր պատերազմին աղէտներն ու աւերածութիւնը ծաւալած են մէկէ աւելի երկիրներու ու անոնց բնակիչներուն վրայ: Երէկուան խաղաղ եւ ազատ ու երջանիկ ազգերու ձեռքէն խլուած է իրենց ազատութիւնն ու անկախութիւնը, ու այսօր անոնք կը հեծեն բիրտ ու անողոք ոյժի մը երկաթէ քաթերուն ներքեւ:

Եւ սակայն, ամենամեծ մխիթարութիւն մըն է մեզ համար, որ համաշխարհային այս բռնութեան ու տառապանքներուն մէջ, որ չենք գիտեր թէ որքան պիտի տեւէ սակաւին, մենք ազգովին, թէ՛ Հայրենիքի եւ թէ Սփիւռքի մէջ, զերծ մնացինք այն զարհուրանքէն ու աղէտներէն, որոնց ենթարկուեցաւ Հայութիւնը անցեալ մեծ պատերազմի եղեռական տարիներուն: Այո՛, կը մխիթարուինք՝ երբ կ'իմանանք թէ վերելքի ու շինարարութեան խաղաղ աշխատանքները, ամէն մարդերու վրայ, մեծ բափով առաջ կը տարուին Աւարաշտ ստորոք՝ մեր Հայրենիքին մէջ, ուր կ'ապրի հայ ժողովուրդի մայր զանգուածը, եւ որ Հայութեան սիրտն ու անոր գոյութեան միակ յենակն ու խարխուլն է: Այս իրողութիւնը մեր սիրտերը կը լեցնէ անխառն հրնուամբով, արդար հպարտութեամբ եւ անյողոք ոյժով՝ իր անխնայութեան վերածնող մեր դարաւոր ու նուիրական Հայրենիքի երջանիկ ապագայի մասին:

Իսկ Սփիւռքի մէջ, հայր կը շարունակէ իր խաղաղիկ ու օրինապահ կեանքը, թէեւ տեղ տեղ, որոշ չափով, ցնցումներ կրելու վրայ է ան՝ պատերազմական վիճակէն անխուսափելի դժուարին պայմաններուն երեսէն:

Արդարութեան պատիւ մըն է խոստովանիլ թէ, մենք՝ Սուրբ Երկրի բնա-

152-98

19352 ա հ

կիշներս, գէթ մինչեւ հիմա, բախտաւոր բացառութիւն մը կազմեցինք: Ամէն ազգերու եւ կրօններու պատկանող հասարակութիւններս, այս երկրին մէջ, կ'ապրին խաղաղ ու բնականոն կեանքով, Մեծն Բրիտանիոյ բարեխնամ կառավարութեան հպատակաւոր ու արդարակորով մականին ներքեւ:

Գալով Սուրբ Աթոռիս, երջանիկ եմ յայտարարելու՝ թէ չիրականացան անցեալ տարուան մեր յոռետեսութիւնները, հակառակ որ պատերազմը, վերջացող տարիին կէսէն առիւն, դուրս ելլելով իր կայուն վիճակէն՝ կայծակնային բնոյթ մը առաւ, ու հետզհետէ ծաւալեցաւ ու հասաւ մինչեւ Պաղեստինի սահմանները, որոնք մերք ընդ մերք ընդունեցան նաեւ թեմաքանիկ օգաւլաց այցելութիւնները:

Միւս կողմէ, ինչպէս Երուսաղէմի մեր պատրիարքական թեմերու հայ ժողովուրդը, նմանապէս Միաբանութիւնս, զերծ՝ պատերազմական վիճակէն անբաժան սազնապներէ, կարողացաւ բարունակել իր կանոնաւոր ու խաղաղիկ կեանքը՝ եկեղեցական, վարչական, թեմական, կրթական, տնտեսական եւ այլ մարզերու վրայ. ու այսօր կ'ողջունենք նոր Տարին՝ յոյսը սրբեցնելու մէջ, եւ մարթանք մեր շրջաններուն, որ 1941 տարուան ընթացքին, վերջնական յաղթանակովը իրաւունքի եւ արդարութեան դասին, եւ զարքումովը ու ծաւալումովը բրիտանական սիրոյ եւ եղբայրութեան զգացումին, երջանիկ բախտ ունենանք ողջունելու ցանկալի խաղաղութեան գալուստը ու ազատելու ներկայ մահափիւռ ու համայնաւոր պատերազմի ծանր մղձաւանջէն:

Մինչ ցայն, չեմ տարակուսիր՝ թէ Սուրբ Աթոռոյս սիրելի Միաբանութիւնը, կռելով ժամանակիս փափկութիւնն, ու թերեւս սակաւին չնախատեսուած նորանոր անակնկալներու պատահականութիւնը, ըստ նախընթացին, պիտի բարունակէ իր խոհեմ ու շրջանայեաց, համեմատելի ու եղբայրասէր կեանքն ու կենցաղը, ու ամէն մէկը ի գլուխ իր արտօնանուէր պարտականութեան՝ հոգածու պիտի ըլլայ կատարել իրեն ինկած աշխատանքի բաժինը:

Սոսիս փակելէ առաջ չեմ կարող առանց յիշատակելու անցնիլ այն դառն սուգը, զոր կրեցին Կիլիկիոյ Աթոռը ու իր ժողովուրդը, անսպասելի վախճանումովը հազիւ չորս ամիս առաջ օծուած իրենց յաւէտ ողբացեալ հայրապետին՝ Տ. Պետրոս Ա. Կաթողիկոսին: Հանգուցեալը, իր փոխանորդութեան ու տեղապահութեան չորս տարուան ընթացքին ունեցած իր ժողովրդանուէր ու շինարար արդիւններով, արժանացած էր ընդհանուրի անվերապան ու լիակատար վստահութեան. այդ պատճառաւ, անցեալ Մայիս 30-ին Անթիպիասի կաթողիկոսարանին մէջ գումարուած ընտրական ժողովը միաձայնութեամբ անոր վրայ կեդրոնացուցած էր իր փութները: Բայց, աւա՜ղ, վերահաս անակնկալ մահը ի դերեւ հանեց ամէնուն իր վրայ դրած անկնկալիք: Երանաւորն Կաթողիկոսի մահուան վիշտը առաւելապէս զգացի ես, որ Սուրբ Աթոռիս մէջ իր դպրոցական ընկերը եւ ի վարդապետութեան օժակիցը եղած էի, ու աւելի քան կէս դարու բարեկամութիւն մը կը կապէր մեզ իրարու:

Այս վերջին քանի մը տարիներուս մէջ Հայաստանեայց Ա. Եկեղեցիին

երեւ գլխաւոր արժողութիւն հաստատուն սիւները իրարու ետեւէ տապալեցան այսպէս, երբ անոնք տակաւին կրնային ապրիլ, եւ ամուր յենակն ու պահապանն ըլլալ մեր մարտիրոս Եկեղեցիին ու անկէրունչ ազգին:

Համագրային այս սուգին մէջ, եթէ կայ յոյսի եւ մխիթարութեան նշոյլ մը, այն է՝ որ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան Ամենապատիւ Տեղակալին եւ Ս. Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի գնահատելի ջանքերուն շնորհիւ արտօնութիւն ստացուած է, 1941 տարուան Ապրիլ 10-ին, Մայր Աթոռին մէջ գումարել Ազգային - Եկեղեցական Ժողով՝ ընտրելու եւ երեք տարիէ ի վեր այրիացած հայրապետական Աթոռին վրայ բազմեցնելու Սուրբ Լուսաւորչի արժանաւոր յաջորդը: Արդէն արտասահմանի թեմերէն ոմանք, ինչպէս Երուսաղէմի մեր պատրիարքական թեմը, նշանակած են իրենց պատգամաւորները, որոնք պատշոն ունին անձամբ երթալու Ս. Էջմիածին ու մասնակցելու ընտրութեան: Մաղթենք որ անակնկալ պատահարներ պատճառ չըլլան Ազգային - Եկեղեցական Ժողովի յետագումելուն, ու ազգն համօրէն, բանի մը ամիսէն, բախտն ունենայ ողջունելու իր ազգընկիւր ընդհանրական հայրապետ՝ Ս. Էջմիածնի նուիրական ու պատմական Աթոռին վրայ:

Հուսկ ուրեմն, պարտք կը համարիմ անկեղծ ու զգածուած շնորհակալութիւններս յայտնել Սուրբ Աթոռիս սրբանուէր Միաբանութեան, եւ վարժարանաց պատմական ուսուցիչներուն եւ բարեջան ուսանողութեան՝ Նոր Տարւոյ առթիւ իրենց համակիր ու արագին մաղթանքներուն համար: Գովեստի ու գնահատութեան արտայայտութիւնները պիտի չուզէի, ու իրաւացի ալ չէր, որ իմ տկար անձիս միայն ուղղուէին: Սիրով կ'ընդունիմ զանոնք ու կը բաժնենմ Տնօրէն Ժողովի ինձ գործակից Հոգեւորի անդամներուն, եւ Սուրբ Աթոռիս մէջ ու անկէ դուրս ծառայող Հոգեւորի տեղակներուն եւ Միաբանութեան բոլոր աւագ եւ կրտսեր պատշոնակալներուն հետ, որոնք ամէնք իրենց ժիր ու արքունուէր աշխատանքներով գործակիցներ եղան ինձ, ու ջանացին թեթեւցնել յոգնաբեկ ուսերուս վրայ դրուած լուծը:

Նախախնամութեան օրհնութիւնը կը հայցեմ ամէնուն վրայ, ու ես ալ փոխադարձաբար կը շնորհաւորեմ Նոր Տարին, եւ արժիւ բոլոր ջերմութեամբ կը մաղթեմ որ ըլլայ անկկա արեւոյտը խաղաղաւէտ ու երջանիկ ապագայի մը՝ թէ՛ ներկայ խոռոչայոյզ աշխարհին համար եւ թէ՛ Հայ ազգի ընդհանրութեան, ու մասնաւորապէս Ս. Աթոռիս Միաբանութեան, եւ Պաղեստինի ու Անգլոյորդանանի մեր սիրելի հաւատացեալ ժողովուրդի լրութեան համար:

